

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa
Institut Latina & Graeca

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ LATINSKOG I GRČKOG JEZIKA

u kategoriji

LATINSKI JEZIK

za

OSNOVNE ŠKOLE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod i razumijevanje teksta:

	20
--	----

II. Gramatika:

	15
--	----

III. Civilizacija:

	15
--	----

Ukupni broj bodova:

	50
--	----

Članovi školskog povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

Škola i mjesto održavanja natjecanja: _____

Županija: _____

30. ožujka 2023.

I. PRIJEVOD

Sljedeći latinski tekst se sastoji od dva ulomka. Prvi ulomak prevedi uz pomoć rječnika i komentara, a drugi ulomak pažljivo pročitaj i odgovori na pitanja ispod njega.

PRVI ULOMAK – PUBLIJE SCIPION U AFRICI

Mladi vojskovođa Publije Scipion odlazi u Afriku gdje Rimljani vode drugi rat protiv Kartažana.

Publius Scipio¹ viginti quattuor annorum² Carthaginem³ cepit. Hasdrubalem⁴ Magonemque⁵, fratres Hannibalis⁶, Hispaniā expulit. Victor⁷ domum regressus⁸ consul ante annos⁹ factus est et in Africam classem¹⁰ traiecit. Revocatum ex Italia Hannibalem superavit. Victis Carthaginensibus¹¹ Scipio leges imposuit et ex virtute Africanus¹² appellatus est. Hoc die dixit: „Carthaginem vici; quare¹³ in Capitolium eamus¹⁴ et diis supplicemus¹⁵!”

KOMENTAR:

1: Publius Scipio – Publije Scipion

2: viginti quattuor annorum – s dvadeset i četiri godine

3: Carthago, inis, f. – Kartaga

4: Hasdrubal, alis, m. – Hazdrubal

5: Mago, onis, m. – Magon

6: Hannibal, alis, m. – Hanibal

7: victor – kao pobjednik

8: regressus – od regredior, 3., regressus sum

9: ante annos – prije vremena

10: classis, is, f. – brodovlje

11: victis Carthaginensibus – poraženim Kartažanima

12: Africanus, i, m. – Afrički

13: quare – zato

14: eamus – prevesti imperativom

15: supplicemus – prevesti imperativom

I. 1. PRIJEVOD:

Prijevod napiši na predviđene crte, čitko i pisanim slovima!

DRUGI ULOMAK – SCIPIONOVO DJETINJSTVO

Scipionovo djetinjstvo obilježile su neobične okolnosti.

Publius Scipio Iovis filius creditus: nam antequam concipiebatur, serpens in lecto matris eius apparuit, et ipsi parvulo draco circumfusus nihil nocuit. In Capitolium nocte euntem nunquam canes latraverunt. Quam in cella Iovis diutissime sedebat, quasi divinam mentem accipiebat.

I. 2. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

	max 5
--	--------------

Odgovore na pitanja napiši na predviđene crte, čitko i pisanim slovima!

1. Čijim sinom se smatralo Publija Scipiona? (1)

2. Što se pojavilo u krevetu njegove majke dok je bio maleni dječak? (1)

3. Kada i gdje psi nikada nisu lajali kad je Scipion prolazio? (2)

4. Kakav um se kod Scipiona pojavljivao nakon dužeg boravka u Jupiterovom svetištu? (1)

II. GRAMATIKA

1. Odredi službu riječi
- revocatum**
- u navedenoj rečenici iz teksta –
- Revocatum ex Italia*

Hannibalem superavit.

	max 1
--	-------

- a) Apozicija
- b) Atribut
- c) Subjekt

2. Odredi službu riječi
- fratres**
- u navedenoj rečenici iz teksta –
- Hasdrubalem Magonemque, fratres Hannibalis, Hispaniā expulit.*

	max 1
--	-------

- a) Apozicija
- b) Imenski atribut
- c) Pridjevski atribut

3. Odredi službu riječi
- eamus**
- u navedenoj rečenici iz teksta –
- Carthaginem vici; quare in Capitolium eamus et diis supplicemus!*

	max 1
--	-------

- a) Predikat
- b) Priložna oznaka
- c) Subjekt

4. Genitiv singulara od sintagme
- revocatum Hannibalem**
- koja se nalazi u tekstu glasi:

	max 1
--	-------

- a) revocati Hannibalis
- b) revocato Hannibali
- c) revocato Hannibale

5. Dativ singulara od sintagme
- hoc die**
- koja se nalazi u tekstu glasi:

	max 1
--	-------

- a) huius diei
- b) huic diei
- c) hunc diem

6. Akuzativ plurala imenice
- domum**
- koja se nalazi u tekstu glasi:

	max 1
--	-------

- a) domus
- b) domos
- a) domuum

7. Sljedeće sintagme i izrazi iz teksta trebaju biti prebačene u isti padež u suprotnom broju. Zaokruži ispravnu tvrdnju:

	max 5
--	-------

victis Carthaginensibus – victo Carthaginense TOČNO / NETOČNO*ex virtute – ex virtutibus* TOČNO / NETOČNO*hoc die – hos dies* TOČNO / NETOČNO*diis – deo* TOČNO / NETOČNO*ante annos – ante annum* TOČNO / NETOČNO

8. Glagolski oblik **imposuit** iz teksta je:

- a) 3.l.sg.ind.prez.akt.
- b) 3.l.sg.ind.perf.akt
- c) 3.l.sg.fut.I.akt.

	max 1
--	-------

9. 3.l.sg.konj.impf.akt. od glagola **capio, 3., cepi, captum** glasi:

- a) capiebat
- b) caperetur
- c) caperet

	max 1
--	-------

10. **Anal** je pisana forma u kojoj se opisuju događaji na razini:

- a) dana
- b) mjeseca
- c) godine

	max 1
--	-------

11. Latinizam iz prethodnog zadatka je istoznačan hrvatskoj imenici:

- a) Dnevnik
- b) Mjesečnik
- c) Godišnjak

	max 1
--	-------

	max 15
--	--------

III. CIVILIZACIJA

1. Protiv koje države su Rimljani vodili punske ratove?

- a) Numidije
- b) Egipta
- c) Kartage

	max 1
--	-------

2. U kojem od punskih ratova je sudjelovao Hanibal?

- a) prvom
- b) drugom
- c) trećem

	max 1
--	-------

3. Zbog čijeg prokletstva su se prema legendi vodili punski ratovi:

- a) Didonina
- b) Junonina
- c) Kleopatrina

	max 1
--	-------

4. Nadimak *Afrički* pronalazimo u punom imenom:

- a) jednog rimskog vojskovođe
- b) dvojice rimskih vojskovođa
- c) trojice rimskih vojskovođa

	max 1
--	-------

5. Životinje koje su se proslavile zajedno s Hanibalom su:

- a) konji
- b) slonovi
- c) tigrovi

	max 1
--	-------

6. Rimski vojnici koji su se vraćali iz ratova nazivali su se:

- a) centurioni
- b) veterani
- c) decemviri

	max 1
--	-------

7. Nakon Prvog punskog rata Rimljani su morali poboljšati:

- a) svoju pješadiju
- b) svoju konjicu
- c) svoju mornaricu

	max 1
--	-------

8. Kraj Drugog punskog rata označen je bitkom kod:

- a) Zame
- b) Kane
- c) Egatskih otoka

	max 1
--	-------

9. Rimljanin koji je najviše zagovarao razaranje Kartage svojom rečenicom *Ceterum censeo Carthaginem delendam esse*. je:

	max 1
--	-------

- a) Katon Stariji
- b) Katon Mlađi
- c) Emilije Paulo

10. Puni su potomci:

- a) Feničana
- b) Egipćana
- c) Trojanaca

	max 1
--	-------

11. Punski ratovi su se vodili:

- a) u 4. i 3.st.pr.Kr.
- b) u 3. i 2.st.pr.Kr.
- c) u 2. i 1.st.pr.Kr.

	max 1
--	-------

12. Prvi punski rat je započeo zbog tadašnje žitnice Europe. To je bila:

	max 1
--	-------

- a) Sardinija
- b) Korzika
- c) Sicilija

13. Hanibal je do Rima došao:

	max 1
--	-------

- a) preko Jadranskog mora
- b) preko Alpa
- c) preko Tirenskog mora

14. Hanibal je prema latinskoj izreci bio pred vratima Rima, odnosno:

	max 1
--	-------

- a) ante portas
- b) adversus portas
- c) circum portas

15. Nakon Trećeg punskog rata punski teritorij je postao rimska provincija:

	max 1
--	-------

- a) TOČNO
- b) NETOČNO

	max 15
--	--------

RJEŠENJA

I.1. PRIJEVOD

Ukupno 15 bodova

Publius Scipio viginti quattuor annorum	Publije Scipion je s 24 godine	1
Carthaginem cepit.	osvojio Kartagu.	1
Hasdrubalem Magonemque, fratres Hannibalis,	Hazdrubala i Magona, Hanibalovu braću,	1
Hispaniā expulit.	izbacio je iz Hispanije.	1
Victor domum regressus	Kao pobjednik vrativši se kući	1
consul ante annos factus est	postao je konzul prije vremena	1
et in Africam classem traiecit.	i u Afriku je prebacio brodovlje.	1
Hannibalem superavit	Pobijedio je Hanibala	1
revocatum ex Italia.	natrag pozvanog iz Italije.	1
Victis Carthaginensibus Scipio leges imposuit	Poraženim Kartažanima je Scipion nametnuo zakone	1
et ex virtute Africanus appellatus est.	i zbog vrline je prozvan Afrički.	1
Hoc die dixit:	Toga dana je rekao:	1
„Carthaginem vici;	„Pobijedio sam Kartagu;	1
quare in Capitolium eamus	zato pođimo na Kapitolij	1
et diis supplicemus!“	i pomolimo se bogovima!“	1

I.2. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Ukupno 5 bodova

1. Čijim sinom se smatralo Publija Scipiona? (1)

Jupiterovim.

2. Što se pojavilo u krevetu njegove majke dok je bio maleni dječak? (1)

Zmija.

3. Kada i gdje psi nikada nisu lajali kad je Scipion prolazio? (2)

Noću, na Kapitoliju.

4. Kakav um se kod Scipiona pojavljivao nakon dužeg boravka u Jupiterovom svetištu? (1)

Božanski.

II. GRAMATIKA

1. b: atribut	1
2. a: apozicija	1
3. a: predikat	1
4. a: revocati Hannibalis	1
5. b: huic diei	1
6. b: domos	1
7. TOČNO	1
TOČNO	1
NETOČNO	1
TOČNO	1
TOČNO	1
8. b: 3.l.sg.ind.perf.akt.	1
9. c: caperet	1
10. c: godine	1
11. c: godišnjak	1

Ukupno: 15 bodova

III. CIVILIZACIJA

1. c: Kartage	1
2. b: drugom	1
3. a: Didoninog	1
4. b: dvojice rimskih vojskovođa	1
5. b : slonovi	1
6. b: veterani	1
7. c: mornaricu	1
8. a: Zame	1
9. a: Katon Stariji	1
10. a: Feničana	1
11. b: 3. i 2.st.pr.Kr.	1
12. c: Sicilija	1
13. b: preko Alpa	1
14. a: ante portas	1
15. a: točno	1

Ukupno: 15 bodova

TEKST (PRIJEVOD I RAZUMIJEVANJE) + GRAMATIKA + CIVILIZACIJA:

UKUPNO 50 BODOVA